

PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Titulació oficial [accés des de grau FHEAG]		Licentiat <i>in Historia, Archaeologia et Artibus Christianis</i> : equivalent al títol universitari oficial de Màster [BOE 22/04/2015]			
Titulació pròpia [accés resta estudis]		Màster en Història i Patrimoni Cultural de l'Església (en conveni amb la URL)			
Assignatura		MCEH003 HISTÒRIA DEL MONAQUISME ANTIC			
Curs	2018-2019	Itinerari/Especialitat	Història de l'Església	Àrea	Propedèutic
Cicle	Segon	Període lectiu	2 Sem	ECTS	2,5 ECTS
Professor/a	Dr. Albert Viciano Vives		Llengua	Català	

Descripció de l'assignatura

La importància del monaquisme no només es manifesta en l'interior de la vida eclesial, sinó que s'ha de tenir molt en compte per tal d'entendre el procés de cristianització de l'Imperi romà a l'Antiguitat Tardana i dels països europeus durant l'Edat Mitjana. La petjada que el monaquisme ha deixat en la cultura occidental ha estat immensa. Això justifica que els estudiants de la FHEAG es familiaritzin amb la història, la literatura i l'espiritualitat monacals, especialment les del període de l'Antiguitat, en què el monaquisme va nàixer.

Temari abreujat

1. Història
  - 1.1. Orígens dels monacat cristià a la fi del segle III: arrels cristianes i precedents no cristians.
  - 1.2. El monaquisme oriental (segles IV-VIII).
  - 1.3. El monaquisme occidental (segles IV-VIII).
2. Literatura monàstica i hagiografia.
  - 2.1. Regles monàstiques: Regla de Sant Pacomi († 347), Regles de Sant Basili el Gran (330-379), escrits monàstics de Sant Agustí (354-430), Regla de Sant Benet de Núrsia (ca. 480 – ca. 550).
  - 2.2. Literatura monàstica: Evagri Pòntic (345-399), Simeó de Mesopotàmia (Macari) (segle IV), Joan Cassià (360-432).
  - 2.3. Vides i històries de Sants: la *Vita Antonii* (357/8) d'Atanasi d'Alexandria i d'altres.
  - 2.4. Característiques de la "teologia monàstica".
3. Controvèrsies teològiques d'ambients monacals.
  - 3.1. El messalianisme (segles IV i V).
  - 3.2. Les querelles sobre l'origenisme.
  - 3.3. Crítiques a l'ideal ascètic: Helvidi, Jovinià, Vigilanci i Julià d'Eclana (segles IV i V).
  - 3.4. El pelagianisme i l'agustinisme (segles V i VI).
  - 3.5. Les querelles iconoclastes (segles VIII i IX).
4. Espiritualitat monàstica.
  - 4.1. Seguiment i *imitatio* de Crist.

- 4.2. Martiri i segon baptisme.
- 4.3. *Vita angelica*.
- 4.4. *Anticipatio paradisi*.
- 4.5. Mèrits i premi.
- 4.6. Aspectes socials.

Bibliografia bàsica

Literatura secundària

- G. M. COLOMBÁS, *El monacato primitivo*, 2 vols., Madrid 1974 o 2004.
- A. MASOLIVER, *Història del monaquisme cristià. I: Des dels orígens fins a sant Benet*, Montserrat 1978.
- C. PIFARRÉ I CLAPÉS, *Literatura cristiana antiga*, Montserrat 2009.
- S. PRICOCO, *Monaci, filosofi e santi. Saggi di storia della cultura tardoantica*, Soveria Manelli 1992.
- A. DE VOGÜÉ, *Histoire littéraire du mouvement monastique dans l'antiquité*, 5 vols., París 1991-1998.

Textos de literatura monàstica

- AAVV., *Apotegmes dels pares del desert*, intr. de J. Torner, trad. de J. Vives, Barcelona 2002.
- ANÒNIM, *Regla del mestre*, trad. V. Sella, Barcelona 1994.
- ANÒNIM, *Vida de sant Pacomi*, trad. M. Estradé, Barcelona 1998.
- ATANASI, *Vida de sant Antoni*, trad. D. Codina i M. Estradé, Barcelona 1989.
- BASILIO DE CESAREA, *Reglas Morales*, trad. A. C. Capboscq, Madrid 2015.
- BENET DE NÚRSIA, *Regla per als monjos*, Montserrat 1997.
- PAL·LADI, *Història lausíaca*, trad. A. Ramon i Arrufat, Barcelona 1927.
- TEODORETO DE CIRO, *Historia de los monjes de Siria*, Madrid 2008.